

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 18.

Szabdkörműves felvilágosodás a Szajna mentén.

Népvándorlás indult meg évekkal ezelőtt Franciaországból.

Papok, akik nemzedékeket neveltek föl hazaszeretben, becsületben s rokantá öregedtek a nemes önfeláldozással teljesített munka súlya alatt. Apácák, a kik ifju életük legszebb éveit a francia nők lelkének nemesítésének áldozták s gyenge kis leánykákat művelt, hazafias nőkké neveltek. Mind megannyi lelkes, erős katonája a francia nyelv és művelődés ügyének — és számkivetve azért, mert mindezt nem önértékéből, hanem az egy Isten dicsőségére cselekedték.

Ennél kevesebb örütségért is zártak már valakit a bolondok házába. Combesnek semmi baja sem lett: fedezték a felvilágosodás oszlopai, a szabdkörművesek. A kegyetlen barbárizmust elnevezték felvilágosodásnak, a butasággal határos nemzetirtást a köztársaság megmentésének — s a megtört agastyánokat, a gyöngye nőket Napoleon hadseregének utódai cipelték előbb a bírósághoz, aztán a határra. Gonosztevők is több humanizmussal találkoznak.

Botrány híre jött ismét pár hónapja Franciaországból.

A félelem és gáncs nélküli lovag büszke hazájában az államrend legfőbb

támaszai lettek a spiczlik. Háborúban utszéli fákra költik őket: a francia szabdkörművesek főtitkári és egyéb zsiros állásokba ültették az effajta alakokat.

Befurakodtak ezek a családi szentélybe. Kikutatták az egyesek baráti összeköttetéseit. Jelentést küldtek levelezéseiről, arról, jár-e templomba s van-e papi ismerőse. S a kit Istenfélő, derék embernek irtak le: annak egész előhaladását derékban törte ketté egy aljas denuncziáns

És kik alkották ezt a spiczli bandát? A felvilágosodás oszlopai, a francia keleten dolgozó páholytestvérek. Undorral fordul el az egész világ ettől a képtől s ennek a felháborodásnak végre kénytelen volt engedni a francia parlament többsége: Combes a régen megérdemelt bukáshoz érkezett. Debuisset pridem.

Bukásában Combes neve egyszerre semmivé lesz. Róla fölösleges beszélni. Sáskajáráskor kibeszélne egy eltaposott kártékony rovarról? Vége, egygyel kevesebb, De ott van a többi!

Csalódik, a ki azt hiszi, hogy Franciaországban Combes bukása a tisztességes idők kezdetét jelenti. Combes csak goromba módon hozta kifejezésre a régóta lappangó fekélyt s bukásával ismét lappangani fog a baj, míg vagy ki nem tör megint, vagy ki nem vágják.

A nagy világ csak most tudja meg azokat az alacsony eszközöket, melyekkel a francia szabdkörművesek uralmukat fenntartják. Pedig egy éles szemű

angol, Bodley évtizedekkel ezelőtt látta és megírta mindezeket a tüneteket. Munkáját lefordították az összes művelt nyelvekre, magyarul is megjelent az Akadémia kiadásában.

»Nem lehet valami kiállhatatlanabb alakot képzelni, mint egy vidéki francia szabdkörműves,« írja Bodley. Türelmetlen a végtelenségig s amellett korlátolt — az orra hegyéig. Szimatol és szaglász valami »klerikális tünet« után s észleletről siet névtelen levélkéiben beszámolni a kormányának. Maguk a megyefőnökök is rettegnek e tipustól. A kormány azonban használja őket, mert a hithű francia népet csak így tudja sakkban tartani. Viszont az illetőknek igen előnyös üzlet ez a foglalkozás, mert akárhány helyen képviselőválasztáskor csak azért száznak rájuk, hogy megszabaduljanak tőlük.

Bodley egész sorozatát hozza fel a spiczli-rendszer gyalázatos üzemeinek. Egy egyszerű postamester azért szurt szemet a felvilágosodás hőseinek, mert leánya az apácák templomában énekelt s nővére vasárnaponként a templomban gyűjtött a szegények számára. Jóakarói figyelmeztették, hagyjon fel a klerikális tünetekkel, mert állásába kerül. Egy másik hivatalnokot leintettek, ne járjon imakönyvvel a templomba, egy harmadikat, hogy fiát ne neveltesse papiiskolában, mert állását veszti stb. stb. Csupa féktelen önkény, titkos spiczli-rendszer, évekkel Combes uralma előtt.

Nem egy embert: a rendszert kell

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Álom a pusztában.

Írta: R. I.

Égetően süttött alá a meleg nyári nap-sugár. A nagy melegség egészen eltikkasztott. Alig vonszoltam már a szomjuságától eltikkadt testemet keresve valami vizet, amivel magam felüdítem. Kutyám lihegve czammogott előttem, valami nyomot talált, de arról is letért — emberre — állatra egyaránt nyomasztólag hatott a forróság.

A kutya megállott, majd szükölve, jobbra-balra kapkodva futásnak eredt. Lassan megindultam utána. Hirtelen patak csobogása ütötte meg a fületem. Ezt vette hát észre a kutyám! Megindultam gyorsan, amint csak elcsigázott testemmel tudtam sietni.

Elértem a patakot csakhamar. Egy kedves kis patakot, mely vidáman sietett lejtős medrében, — partján bokrok — fák tartottak enyhe, hűvös árnyékot — egyszóval egy szomjazó, elcsigázott embernek az volt, amit csak kívánhatott.

Gyorsan ledobtam a vállamról a puskámat és élvezni kezdtem a patak friss, üdítő vizét. Alig izleltem meg tagjaimban különös bágyadságot éreztem. Szemeimre ólomsúlylyal nehezedett az álmom. Leheveredtem egy kis fa árnyékába és a patak csobogásának kellemes melódiája mellett mély államba merültem.

... Dörgött az ágyu, csattogott a kard. A magyar az osztrák sereg balszárnyát támadja meg. Egy pillanatra úgy látszik, mintha a magyar részére minden elveszett volna. De a koczka megfordult. A magyar lovasság áttört az osztrák lovasság jobb szárnyát. A magyar lovasság közül egy itju messze kiugrat a többiek közül, neki az ellenség legsűrűbb tömegének. Egy meglett természetes osztrák tiszt kel vele harczra.

Összezsapnak; az acél szikrákat hány. Dühös, adáz harc fejlődik ki köztük. Sokáig viaskodnak. Egyszerre a közelből egy lövés dördül el. Az egyik vitéz holtan bukik le lováról. A győztes magyar lett.

A magyar vitéz csodálkozva néz szét. Ki kelhetett az ő védelmére?

De nem volt idő itt a gondolkodásra. Mellette egy magyar honvéd küzd egy osztrák tiszttel.

Hirtelen mellé ugrik. Szeme szikrákat hány, haragos lángot lövel. A tisztben régi ismerősére akadt.

— Ő az... ő az! — mondta magában. Kardjával halántékon vágta az osztrák tisztest, aki eszméletlenül esett össze.

— Két tisztest veszített el ellenségünk általam is! — mormogta magában — de ez az utóbbi nekem nagy kincset ér!

Erős karjával átfogta a tiszt derekát, fel-emelte és vitte ki a tűzből, a vészből. A tiszt mindinkább csillapodni hallotta a zajt, amint magához tért. Érezte, hogy viszik, hurcolják,

de nem tudta, hogy hova. Behunyta a szemeit, tette magát, mintha önkivületben volna.

Elkeseredve gondolta magában, hogy a biztos halálba viszik, föbe fogják löni. Ez a gondolat visszaadta bátorságát. Felugrott, kiszakítva magát a hurcolók kezéből és futásnak eredt. Már jó messzire haladt, midőn azok üldözőbe vették. Mikor látták, hogy már futással be nem érik, pisztolyaikat rántották elő és rálőttek.

Egy golyó a menekülő vállát furta keresztül. Összerogyott eszméletlenül.

Mikor ismét magához tért, egy szegényes parasztházban találta magát.

— Van valaki itt? — kérde a sebesült.

— Van! Felelt egy hang.

Ugyanaz a magyar vitéz volt, a ki őt leütötte.

— Uram, kezdé a magyar vitéz, — én Bojtos Lajos vagyok.

E szavakra összeerezent a sebesült.

— Ön elfogta az én bátyámat, Lászlót.

Én egy éjjel a táborába lopódtam az ellenségnek, felkerestem önt a sátorában, leborultam előtte, hogy kegyelmezzon meg szegény bátyám életének. De ön nem hogy ily nagylelkű lett volna, hanem engem is kiakart végeztetni: fellármázta az egész táborát. De én a zürzavarban, hála Istennek! — megmenekültem. És most itt van ön, szóljon mit tegyek! hatalmamban van. Mit tenne ön én helyemben?

— Hallgass meg, fiam! Ne szólj addig halld meg élettörténetemet.

Franciaországban megbuktatni, hogy a tisztesség uralma következzen.

Egy sáskának vége, de a sáskajárás tovább dúl.

Tanuljunk belőle, nézzünk körül és óvakodjunk, míg nem késő.

Dr. K. A.

Választási előkészületek.

Mához egy hétre már kezdődik a nemzet megnyilatkozása. Jövő hét csütörtökén választja Biharvármegye 12 kerületének s Nagyvárad város polgársága is országgyűlési képviselőjét. A küzdelem óriási. A kormánypárt minden követ megmozgat, hogy néhány kerületet visszahódítsanak.

Különösen a belényesi, margitai, tenkei és bihari kerületet nagyon dolgozzák a kormánypárt kortesei s minden eszközt felhasználnak a polgárok puhítására.

Azonkívül a többi kerületben is nagy agitációt fejt ki a kormánypárt. Így egyik-másik kerületben nagyon bizik a kormánypárt a sikerben.

Nagyváradon.

Tegnap este a függetlenségi párt a Réten tartott népcs összejövetelt, melyen mindvégig lelkes hangulat uralta a választó polgárokat, kik lelkesedéssel csatlakoztak a 48-as zászló alá. A Réten különben impozáns többségben vannak Barabás hívei. — Ma este a 48-as párt váralja polgárságát gyűjti egybe összejövetelre.

A szabadelvűpárt ma csütörtökön a Zöldfában rendez pártvacsorát, melyen a párt jelöltje, Hlatky Endre is jelen lesz.

A megyében.

A berettyó-újfalui kerületben igen erős küzdelem folyik a két jelölt s pártja között. Mindkettő: Leszkay Gyula és Balogh Tihámér zsákai földbirtokos ellenzéki programmal lépett fel. Nagy pártja van az eddigi képviselőnek, Leszkaynak s biznak erősen a győzelemben,

annál is inkább, mert Baloghtól sokan tartózkodnak, mivel az a hír járja róla, hogy ellenzéki s a központ sem támogatja. Balogh különben már befejezte körutját, Leszkay még járja a községeket.

Biharon tagadhatatlanul erős ellenzékre talált Rigó Ferencz eddigi képviselő a kormány jelöltjével dr Tóth Lászlónak személyében. Tegnap Tóth be is fejezte körutját. Az eredmény nagyon kétséges.

A hosszúpályi kerületben Marjai Péter már egyhangú megválasztásra számíthatott, mert egyedül állott, de a kormány itt is felveszi a harcot.

Tegnapelőtt szabadelvű programmal fellépett Buday József derecskei ügyvéd, ki holnap meg is kezdi körutját.

Belényesben a szabadelvűpárt Buteau érdekében szenvedelmes agitációt fejt ki. Bartha Ferencz eddigi képviselőnek s pártjának nagyon is részen kell lennie, hogy a kerület kezükhöz maradjon.

Magyar-Cséken biztos Dési Géza szabadelvű győzelme, az ellenzék nem is állított vele szemben ellenjelöltet. Különben Cséke eddig is a kormány kezében volt.

Székelyhidon szintén ellenjelölt nélkül áll a kerület eddigi függetlenségi képviselője Molnár Ákos.

Bárádon az eddigi képviselő Illyés Bálint most járja községeit. Megválasztása bizonyos. Nincs is ellenjelöltje.

Nagyszalontán Balogh Mihály függetlenségi mellett nyilvánul meg a polgárság zömének bizalma, ellenjelöltje Szikszay Lajos szabadelvű volna, kit jelöltek a multkoriban, de nem érkezett hír a továbbiakról. Nagyon kevés híve van a kormánypártnak.

Tenkén Roxin Miklós szabadelvű jelölt s pártja is igen erősen küzd a győzelemért. Horthy Béla ellenzéki jelölt is folytatja körutját a kerület községeiben.

Az élesdi kerületben Telegdi József eddigi szabadelvű képviselővel szemben Farkasházi Zsigmond vette fel a küzdelmet, kit Zichy Jenő gróf is támogat. Az ellenzék zászlóbonatását a kerület ellenzéki polgársága nagy örömmel fogadta. Farkasházit és programját igen sok községben lelkesen fogadták.

Ugrán, melyet Tisza István képvisel, Bölöny Józsefnek akarja juttatni a kormány s vehemens agitációt fejt ki érdekében. Bölöny ma fejezi be körutját s a választásig Szilassi

birtokán fog tartózkodni. Ellenjelöltje Merza Márton, ki szintén több helyt tartott programbeszédet.

Az országból.

Az ellenzék vezérlőbizottságának ülésén ma ismét Kossuth Ferencz elnökölt, aki tegnap este visszatért Jászberényből. Az értekezleten kivüle gróf Zichy Aladár, Polónyi Géza, Gróf Zichy Jenő, Tóth János, Thaly Kálmán és mások vettek részt s azon a térképen, amely az ország ellenzéki jelöltjei vannak felrajzolva, az utolsó simításokat ejtették meg. Ott volt ma délelőtt a körben a visszaéléseket ellenőrző bizottság is, amelynek fiskális tagjai Máthys Arisztid elnöklété alatt rövid tanácskozásban felosztották egymás közt azokat a bejelentéseket, melyek ma érkeztek a pártba.

A függetlenségi pártban sokat beszéltek arról az ismerkedési estélyről, melyet a belvárosi ellenzék tartott a Sas-körben. Előre képét adja vele a nagy többségnek, amelylyel Andrassy Gyula nevét diadalmasan hozza ki az országból. Polónyi Géza hatalmas szervező talentumának a bizonyossága volt a tegnapi találkozás is.

Az ellenzék pártvacsorája különben szombaton este lesz a Vigadóban. Ma este a belvárosi ellenzék kebelében alakult magánhivatalnok és kereskedősegéd osztály tart értekezletet a Sas-körben.

A választásokról ma a következő hírek érkeztek a központhoz:

A pancsovai ellenzék tegnap egyhangulag dr Barabás Bélát jelölte.

Rézdivásárhelyen Polónyi Gézának dr Sinkovics lett a kormánypárti ellenjelöltje.

A szilágycsehi-i szabadelvűpárt báró Bornemisza Elemért léptette föl.

Gyulán vasárnap délután tartotta programbeszédét dr Lukács György főispán, a szabadelvűpárt jelöltje. Ugyanebben az időben tartotta dr Schriffert József ellenzéki jelölt is a programbeszédét. Igen nagy hatása volt Bartha István apáczai plébános gyűjtő beszédének. Az ellenzéki jelöltnek erős a pártja.

Máriaradnán tegnap tartotta Vlád Aurél nemzetiségi jelölt a programbeszédét, gróf Zselenszky Róbert vendéglőjében. Jellemző, hogy ezt a vendéglőt, melyben a bérő a gróf borát köteles mérni, a függetlenségi jelöltnek nem adták oda, de a nemzetiséginek igen. Mára virradóra a Jancsó-zászló legnagyobb ré-

Bojtost meglepte ez a bizalmaskodás, de azért hallgatott.

— Egy özvegy asszonynak egyetlen fia voltam. Mert most már nem vagyok fia, elhagytam s ő bizonyosan kitagadna, ha megtudná, hogy hazája ellenségének a szolgálatába állott a fia. S miért? Hirt, dicsőséget és gazdagságot kívántam árulásomért. Mert az vagyok, hazaáruló, elárultam szegény magyar hazámat! Szegény anyám nem tudja, hogy élek, de jobb így legalább szeretettel emlékezik reám. S hogy bánatát felejtse, két árva gyermeket fiainak fogadott, nevet adott nekik. Ez a két árva gyermek ön Bojtos Lajos és testvére László Bojtos felugrott. Meglepetésében nem tudott mit csinálni.

— Az nem lehet, uram! Ön engem ámit. Mért lövette főbe akkor szegény bátyámat?

— Tévedsz fiam, bátyád él, egészséges.

Méért nem bocsátja akkor ön szabadon, de nem, ezt is köszönöm önnek ezerszer köszönöm . . . Ettől a percztől fogva szabad, visszamehet ön, ha akar, én nem tartóztatom.

— Nem, fiam. A golyó érzem nagyon veszedelmes helyre ment. Nekem végem van. Vigy anyádhoz, siess . . . oh . . . siess . . .

Néhány percz múlva már utban voltak.

— Messze vagyunk még? — kérdé a sebesült szánalmas hangon és odahajtá fejét Bojtos vállára.

— Egy-két kilométer csak.

— Végem van.

Lajos bátorította.

— Hívd majd el siromhoz anyámat . . .

— Mindjárt meglogja ön látni . . .

Eközben egy patak partjához értek.

A sebesült kívánságára itt megpihentek. Leheveredtek a zöld pázsitra és szívták magukba a friss, tavaszi levegőt.

— Lajos, irj hamar, míg van erőm aláírni . . . ird meg, hogy Bojtos László, hadifoglyot azonnal helyezték szabadlábra.

Bojtos Lajos remegő kézzel írta meg a katonai parancsot. A sebesült aláírta. Majd szomorú siri bangon megszólalt.

— Ide temess el engem. Ne vigyél tovább, kín volna nekem látni anyámat, a ki elfordul haldokló fiától és megvetéssel néz rám . . .

— Uram, hogyan mondhat ön ilyeneket? Anyja végtelen szeretettel beszélt nekem mindig önről. Örömkönnyekek fog sirmi, ha önt meglátja.

Az osztrák tiszt, ki különben már ismét visszatért szívében lobogójához, szomoruan rázta a fejét.

— Nem látod ezt a gyűlölt zubbonyt rajtam, magyar ember megvetéssel néz erre, hátha még magyar ember viseli? — szólt s szemei megteltek könnyecsképpel.

Bojtos szánakozva tekintett rá. Nem tudott már szavakat találni a vigasztalására.

A beteg ekkor önkívületbe esett. Ajka susogott valamit. Bojtos lehajolt hozzá.

— Szegény anyám, ha tudta volna . . .

Ezek voltak utolsó szavai. Bojtos Lajos hozzáfogott a szomorú munkához: kardjával ásta meg a sirt. Aztán belefektette a halottat, elföldelte, levette csákóját és elkezdett buzgón imádkozni. Majd felugrott lovára és megindult nevelőanyja hajléka felé.

De már későn érkezett. Leborult jötevéje ravatalához és sirt . . . sirt . . . keservesen . . .

Az osztrák taborban ekkor egy tiszt intéseire tíz lövés dördült el. Három magyar vitéz összerogyott. Ezek között volt Bojtos László is, a kegyelem már későn érkezett.

. . . Felébredtem. Megdörzsöltem a szemem. Álmomban is ugyanezt a vidéket, e völgyet, e pázsitos partu patakot láttam!

A nap már lehanyatlóban volt és biborszínűre festette az ég alját. Kutyámat nem láttam sehoh; vállamra akasztottam a puskámat és megindultam a patak partján.

Alig tettem egy néhány lépést, lábaim földhöz gyökereztek, kiáltani akartam, de nem tudtam, valami szoritotta össze a torkomat. Egy füvel benőtt, letaposott sirt láttam magam előtt, melyet a kutyám szűkölve, nyihogva kapart . . . Majd magamhoz tértem zavaromból, elkergettem a kutyát és megnyugtattam magam, hiszen az egész csak álom volt, melylyel a véletlen különösen összejátszott. De mégis valami borongó, fájó érzés töltötte el szívemet, melyet nem tudtam onnan semmiképen sem eltávolítani, hiába igyekeztem magamat meggyőzni: hiszen az egész csak álom volt!

Egy darabig még gyönyörködtem a lemenő napban, melyet a költő olyan szépen megénekelt és aztán megindultam csendesesen lehagolt kedélylyel, szomorú szívvel, magam sem tudtam, hogy hova, merre? Csak mentementem míg az éjszaka utamat nem állta fekete leplével, mely az egész tájat beborította.

szét letépték a házakról s bedobták Bécsi főerdész udvarába. A népet az oláh papok azzal tanatizálják, hogy a magyarok a hitüket is el akarják venni. A választás nagyon szenvedelmesnek ígérkezik s nagyon félős, hogy a nemzeti jelölt győz.

Eperjesen dr. *Halmos* Károly függetlenségi párti képviselőjelölt tegnap mondotta el a zsúfolásig megtelt Vigadóban programbeszédét, amelyet a választók nagy tetszéssel fogadtak. Beszéltek még a gyűlésen Keczer, Somossy plébános és Brestyenszky ipartestületi elnök. Ezután táviratilag üdvözölték a központi függetlenségi pártot és a szövetkezett ellenzékot.

Nyírbátorban Mandel Pál szabadelvűpárti jelölt ellen Uray Miklós lépett fel ellenzéki programmal.

Gödöllőn ma a szabadelvűpárt értekezletet tartott, melyen Pollner Lajos királyi tanácsos elnököl, egyhangulag *Kolossváry* Gyula rendőrtanácsost jelölték, aki menten elmondta a programbeszédét.

A *kisjenői* függetlenségi párt, jelöltet nem állít. A függetlenségi választók elhatározták, hogy a szavazástól tartózkodni fognak.

Russzu Szirianu, nemzeti jelölt bejárja a községeket. Jellemző, hogy Kerülősen az oláhok a templomból kihozott feszület előtt imádkoztak Russzu győzelméért.

Beszterczén Csokán János szabadelvű jelölt tegnap tartotta programbeszédét, amelyben a kormány feltétlen hívének vallja magát. A román nemzeti jelöltök tárgyaltak vele, hogy az általuk felállított nemzeti alapot tegye magáévá, ámde Csokán az ajánlatot határozottan visszautasította. Naszódon tehát Csokánnal szemben ellenjelölt nincs.

Beregszász. Beregvármegye központi választmánya a megye négy kerületében 26-ára tűzte ki a választást.

Lónyay Gábor gróf, a tiszaháti választókerület szabadelvűpárti jelöltje Beregszászon f. hó 19-én tartja meg programbeszédét.

Hajduböszörmény. A szabadelvűpárt hivatalos jelöltje *Böszörményi* Sándor szatmári nagybirtokos, ki január 22-én délelőtt tartja programbeszédjét. Ellenjelöltje *Benedek* József függetlenségi párti ugyanaz nap délután mondja el programbeszédét. A választás február hó 2-án lesz.

Rutika. Ujhelyi Attila főszolgabíró nem fogadta el a jelölést s így a kerületben a szabadelvűpárt jelöltje báró *Lévay* Simon. Ellenjelöltje *Mudrony* Pál tót nemzeti jelölt. A felső kerületben *Jusik* Ferencz a szabadelvűpárti jelölt. Ellenjelöltjének *Duchaj* János biatncai földbirtokost emlegetik nemzeti jelölt programmal, ki azonban hír szerint csak az utolsó pillanatban szándékozik fellépni. A választás mind a két kerületben január 26-án lesz.

A *gyergyó-szent-miklósi* kerület szabadelvűpárti jelöltje *Éltes* Zsigmond nyug. táblabíró, ellenjelöltje *Sümegei* Vilmos. Éltes Zsigmond kerületében általános tiszteletnek örvend. Egyes falvakban fordultak elő verekedések. A választás a csikmegyei kerületben 26-án lesz.

Csikszereván Antalffy Gábor a szabadelvű jelölt, ellenfele *György Pál* Domokos függetlenségi párti.

Az *alcsiki* kerületben *Örley* Kálmán szabadelvűpárti jelölt, ellenfele *Barta* Ignác ügyvéd.

Nyitra-Sulyovszky Dezső ellenjelöltje Nagy-Tapolcsányban *Vida* József egerszegi plébános, aki néppárti programmal lép fel.

Nyitra-Zsámbokrétén Kaas Ivor ellen *Majthényi* Géza szabadelvű lép fel. *Vincze* Károly plébános, ki Rudnay Sándor nyitrai szabadelvű jelölt ellen, mint a néppárt jelöltje fellépett, kijelentette, hogy a jelöltségről lemond.

Rozsnyóról Budapesten egy küldöttség járt, hogy dr. *Haicsi* Györgyöt a jelöltség elfogadására bírja. Haicsi a jelöltséget elfogadta, de időközben visszalépett, s így gróf *Andrássy* Géza az egyedüli jelölt. A választás az egész megyében f. hó 26-án lesz. Elnök: Sulyovszky István.

UJDONSÁGOK.

† Steinberger Ferencz.

Észre sem vettük, hogyan — s a finom lelkületű, nemes szívű főpap örök álomra hunyta szemeit. Ugy halt meg, a mint élt: nemes nyugalommal, egyedülülben. Csak elköltözése után vesszük észre a fájdalmat, melyet halála által okozott ő, a ki soha senkinek nem ártott. Betegségéről az Alkotmány a következőket írja:

Még a fővárosban is csak a legközelebb állók tudtak betegségéről, kik nem igen terjesztették betegségéről híreit, nemcsak azért, mert tudták, hogy Steinberger nem barátja ilyeneknek, hanem azért sem, mert aggodalmukban sem gondoltak arra, hogy a betegség végzetes lesz. Karácsonykor kezdett panaszkodni influenzáról, de még karácsony ünnepén nagymisét is czelebrált, jóllehet orvosa már tiltotta neki, de Steinberger szokásához híven a nagyobb egyházi ünnepeken személyesen akart czelebrálni. Ujév óta állapota rosszabbra fordult s a baj az agyra adta magát, meningitis-sé fejlődött. Időnként eszmélete sem volt tiszta, de voltak napok, melyeken a beteg állapota sokkal jobbnak látszott, úgy hogy maguk az orvosok is a teljes felgyógyulás reményével kezelték. Kedden reggel azonban a beteg állapota jelentékenyen rosszabbra fordult. Délután az orvosi konzilium már konstata, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen s a halál nemsokára, este fél hét órakor be is következett.

Halálának híre mély megdöbbenést okozott városunkban. Rendkívül meghatotta *Szencsényi* Pál püspök ő Excellentiáját, ki három évig együtt volt vele a szemináriumban s azóta is baráti szeretettel viseltetett iránta. Annyival inkább hatott rá kedves barátja elhunytának fájdalmas híre, mert betegségéről sem tudott s a gyászhiert is csak lapunkból olvasta.

A püspököt és a káptalanat tegnap reggel értesítette sürgönyileg a gyászestéről *Krizsán* Mihály, a központi papnevelő aligazgatója. Majd telefonon tudatták a káptalannal a temetés idejét s utasítást kértek a leszállítást illetőleg.

A holttestet ma a papnövelde aulájában ravatalra helyezték. Holnap délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban beszentelik, azután Nagyváradra szállítják. A család és a papnövelde külön-külön gyászjelentést adott ki.

A váradai káptalan részéről *Bunyitay* Vincze és dr. *Karsch* Lollion utaznak Budapestre. A káptalan gyászjelentése a következő:

A nagyváradai lat. szert. székeskáptalan mély fájdalommal jelenti, hogy szeretve tisztelt kartársa *Steinberger* Ferencz, a legszentebb Üdvözítőről nevezett szegszárdi címz. apát, a nagyváradai lat. szert. székesegyház kanonokja, Pápa Ó Szentsége számfelletti t. kamarása, hit-tudor, a budapesti központi papnevelőintézet kormányzója, szentszéki ülnök, a középiskolai hittanár vizsgálóbizottságnak, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának és a Szent István-Társulat tud. és irod. osztályának tagja, a kath. tanügyi tanács elnöke, f. évi január hó 17-én este, életének 59-ik, áldozó papságának 35-ik évében, váratlanul válságosra fordult rövid betegség után a haldoklók szentségeivel ellátottan, az Urban elhunyt. A megboldogultnak kihült teste f. hó 20-án délelőtt 10 órakor Budapesten az egyetemi templomban tartandó beszentelés és engesztelő szent mise után Nagyváradra szállítatván, folyó hó 21-én, szombaton reggel háromnegyed 9 órakor a kanonoki székházában történendő beszentelés és a székesegy-

házban bemutatandó engesztelő szent mise-áldozat után várad-ujvárosi központi temetőbeli sírboltjában fog a föltámadás szent reményében eltemettetni. Mely végső tisztességadásra minden rendű és rangúak tisztelettel meghívattak. Nagy-Várad, 1905. évi január 18. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Hazahozzák tetemét. Pénteken lesz a temetési szertartás Budapesten, szombaton pedig Nagyváradon. Reggel háromnegyedkilenczkor fogják a koporsót beszentelni utána a nagytemplomban requiem lesz s az ujvárosi temetőben helyezik örök nyugalomra a nemesszívű főpapot.

Tanítványai könnye hull koporsójára s tisztelői (és ki ne lett volna az?) serege igaz mély gyászszal veszi körül. Ő pedig nyugodtan aluszsa hosszú álmát. Nyugodtan és boldogan, hiszen egy élet küzdelmei után pihenni tért meg forrón szeretett, nemrég elvesztett édes anyja mellé.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jan. 22. Képviselői beszámoló.

Jan. 29. Kath. Kör közgyűlése.

Febr. 12. Kath. Szabad Liceum matinéja.

Febr. 25. Kath. Szabad Liceum estélye: dr. *Károly* Irén Előadása.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély.)

* **József főherczeg állapota.** Fiuméből táviratozzák, hogy dr. Kiselják József főherczeg kezelő orvosa a beteg állapotáról tegnap reggel kilencz órakor az alábbi bulletint adta ki: »Éjjele nyugtalan. Gyakran megzavart álom. Álomkor kevésbé kifejezett. Különb az állapot változatlan.

* **A közbiztonsági átalakítása.** A nagyváradai közbiztonsági átalakítása, megfelelő, cél-szerű hűtőkamarák berendezése már régen elsőrendű szüksége Nagyváradnak. Tervezik is egy évtized óta, de még mindig a patkányok tanyája a jégkamara s a hus pár óra alatt elromlana benne. Ujabban komolyan tervezik a jég-hűtőnek villamos erőre leendő berendezését, sőt meg akarják valósítani a sertés-vágóhidat is hogy a házaknál ne lehessen ezután sertéseket ölni. A városi tanács kiadta a kérdést most a főmérnöknek, azzal, hogy részletes költségvetést készítsen.

* **Üresek az óvodák.** Óriási terhet vállalt magára Nagyvárad városa, mikor szerződést kötött az állammal, hogy a város területén tíz óvodát állít fel s azokat átbozsítja az állam kezelésébe és tulajdonába. Az óvodák nagy része már elkészült s megnyílt, azonban egyik másikban alig van gyermek. 10-15 gyermekért nem érdemes egy-egy óvodát fenntartani. Pedig nem azon mulik az óvodák kellő látogatottsága, hogy nem volna elég gyermek. Akár mind zsufolva lehetne. Azonban az óvónő egyformán kapja a fizetést, akár van gyermek, akár nincs az óvodában. Sok ezerbe kerültek a városnak az óvodák és ezekbe kerül az államnak a fenntartásuk, a kívánt eredményt pedig nem látjuk.

* **Katonák mint tűzoltók.** A törvényhatóságok, Szabolcs megye kezdeményezésére, egymásután intéztek feliratot a honvédelmi miniszterhez, hogy a katonai csapatokat a tűzoltásban szakszerűen képeztessék ki. Ennek meglenne az a kiváló fontossága, hogy mikor a katonák hazakerülnének, állandó és képzett tűzoltókat kapnának a községek. Ezzel nagyban elősegítenék a kötelező tűzoltó intézmény megvalósítását. A honvédelmi miniszter tegnap értesítette Biharvármegye és Nagyvárad város

törvényhatóságait, hogy a közös hadügyminiszterrel megegyezően, a katonáknak a tűzoltásban leendő kiképzését elrendelte.

* **Uj városi virilis.** A napokban említettük, hogy a Száhländer Károly, a belényesi vasút igazgatója bejelentette Nagyvárad városánál, hogy virilis jogairól lemond, mivel törvényhatósági bizottsági tagsági jogát az 1905. évben Biharvármegyénél akarja érvényesíteni. Ezen lemondás folytán Nagyvárad virilisei közzé Száhländer Károly helyett Deutsch Simon ékszerész kerül be.

* **A nagyvárad községi polgári fiúiskola** tanulmányi kirándulásának költségeihez eddig hozzájárultak: Dr. Szmracsányi Pál püspök 60, Excellentiája 100, Id. Rimanóczy Kálmán 20, Hlatky Endre 10, Ifj. Rimanóczy Kálmán 10, Molnár Lajos 5, Bognár Sándor 10, Fleischer Ignác 10 korona, összesen 165 korona. Ezenkívül méltóságos dr. Radu Demeter gör. kath. püspök felajánlotta a belényesi tartózkodás alatt a résztvevő ifjúság ellátását, továbbá egy magát megnevezni nem kívánó lelkes tanügybarát évről-évre 2 tanuló kirándulási költségeinek befizetését jelentette be. A nemes adományokért hálás köszönetét fejezi ki az igazgatóság és a tanári kar. Tisztelettel kérjük, méltóztassanak a még kint levő gyűjtőleveket becses adományaikkal febr. hóban az igazgatósághoz (Nagy-piacz-tér, közs. polgári fiúiskola épület) visszaszármaztatni. A községi polgári fiúiskola igazgatósága.

* **Kitüntetések.** Ö Felsőge tavarnoki báró Stummer Ágost nagybirtokosnak a valószínűségi belső titkos tanácsosi méltóságot, Margitai József, a csáktornyai állami tanítóképző-intézet igazgatójának s Keleti Mátyás vallás és közokt. miniszteriumi számvevőségi aligazgatójának, utóbbinak nyugalmaztatása alkalmából a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, Bogdán Arthur földbirtokos és törvényes utódainak a magyar nemességet, Mayer Ottilia, a paulai szent Vinczéről nevezett irgalmasrendi nővér, a stomfai rendház főnöknője és az ottani róm. kath. leányiskola igazgatójének, Szalay László kecskeméti törvényszéki irodaigazgatójának, utóbbinak nyugalomba vonulása alkalmából és végül Leffler Sámuel nyiregyházi ág. hely. ev. főgimnáziumi tanár és helyettes igazgatójának a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **A vízvezeték és csatornázás ügye.** Nagyvárad város vízvezetési és csatornázási szakbizottsága pénteken, január hó 20-án délután 4 órakor ülést tart a városházán, amelyen több fontos ügyet tárgyalnak.

* **Elmaradt összejevetel.** Van szerencsém a mérnök és építész kartárs urak szives tudomására hozni, hogy a folyó hó 19-ére, azaz csütörtök estére tervezett összejevetel elmarad, közbejött akadályok miatt folyó hó 21-én ugyanazon időben és helyiségben fog megtartatni. A titkár.

* **Párizsba és vissza.** Jancsó Károly megyei tb. főjegyző tegnap elutazott testvérehez Párizsba. Sürgős családi ügyben indult a hosszú utra, ahonnan pár nap múlva visszaérkezik Nagyváradra.

* **Temetés.** Tegnap szerdán délután temették néhai Babrik József hentes iparos hült tetemeit, nagy részvét mellett. Az ipartestület tagjai, gyászlobogóval nagy számban jelentek meg a végtisztességen. A gyászszertartást dr. Vucskics Gyula plébános tartotta. Az élete délen elhunyt derék iparost az újvárosi központi temetőben helyezték örök nyugalomra.

* **Az osztályorsjáték** tegnapi huzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ménynyel:

30.000 koronát nyert: 86715.

20.000 koronát nyert: 22759.

10.000 koronát nyert: 41345.

5000 koronát nyertek: 62488 74459 82406 101782.

2000 koronát nyertek: 65 6913 29398 57700 67537.

1000 koronát nyertek: 198 34303 99636 108833.

500 koronát nyertek: 959 5478 6299 6733 7999 9481 10412 1126 12088 14522 15571 20729 24796 27737 28513 31788 34806 37018 38492 38619 41141 42394 45311 45807 45185 52019 55367 61486 61831 62193 66562 71337 72878 75681 76078 76133 76731 81122 82199 823060 84311 85456 85497 87145 87179 99906 100112 101394 102249 109197 107298.

A többi kihuzott számok 130 koronát nyertek.

* **Megfagyott a kocsin.** Csákváron Kaszab János gazda kortesutról hazajövet a kocsiján megfagyott. A lovak holtan vitték haza a szerencsétlenül járt kormányparti kortest, aki részszegségének az áldozata.

* **Leesett a padlásról.** Szabó József 52 éves napszámos tegnap este 9 óratájt a Zöldfa-utca 12. számú ház padlásáról leesett. A súlyosan sérült embert eszméletlen állapotban a mentők beszállították a Közkórházba.

* **Lopások.** Kurovszki Ferenc főügyész helyettes Szilágyi Dezső utca 24. szám alatti lakásán tegnap délből egy szürkeruhás nő jelent meg, karján szatyorról és a cseléddel kihivatta ennek asszonyát, azzal, hogy segílyt akar kérni. Kurovszkiné, miután már két izben segítelyezte ezen nőt, akit különben nem ismer, elutasította. Este vették azután észre, hogy az ismeretlen nő, felhasználva azon időt, míg a cseléd bent járt, a konyhából egy sárgarépa mozsarat törővel együtt ellopott. — Zöldfa-utca 10. számú ház kapualjában levő és Grün Salamon tulajdonát képező szekrényt tegnap este fél 9 óratájt feltörték és belőle rituális imatárgyakat vittek el, körülbelül 30 korona értékben. A nyomozást a rendőrség mindkét esetben folyamatba tette.

* **Elveszett.** Hétfőn este a Korona utca és a színház közti uton elveszett egy velencei művi női arany nyakláncz, ki hirt ad róla, 6 korona jutalmat kap a rendőrségen.

x **Felhívjuk** az igen tisztelt olvasó közönségünk b. figyelmét Cziller Imre czég mai hirdetésére.

x **Daltársulat.** a Szabó Gyula, vendéglőjében Szücs Laczi Nagyváradon már előnyösen ismert igazgató, kitűnő társulatával ma kedden 17-én és a következő napokon, Szabó Gyula körös-utcai 1-sz. vendéglőjében, mely ezen alkalomra teljesen átlet alakítva

fényes előadást tart.

Uj válogatott családi műsorral.

Előadás kezdete 9 órakor. A n. é. közönség becses pártfogását kéri, mely tisztelettel Szücs Laczi igazgató. Izletes étel és italokról s annak gondos kiszolgálásáról Szabó Gyula vendéglős gondoskodik. Körös-utca 1. sz.

IRODALOM.

För a Kis püspök miatt. A nagyáradon is előadott Kis püspök című vigjáték miatt pörösködés fog lefolyni Lovassy Andor a szerző és Komjáthy János kassai szinigazgató között. A vigjátékot ugyanis legelőször Komjáthy idejében a debreczeni szinpadon játszották, nem tudni hányszor. Lovassy Andor utólagosan arról értesült, hogy a darab többször ment, mint a hány előadásért neki Komjáthy tantiemet fizetett. A hátralékos tantiemeket most bírói uton követeli a szerző. Komjáthy ezzel szemben üzleti könyveire hivatkozott, a mely világosan megmutatja, hányszor ment a Kis püspök Debreczenben. Igazát természetesen most már csak a bíróság előtt lefolyandó tárgyaláson bizonyíthatja majd be, amelyre tanuul be van idézve Szathmáry Árpád a Szigligeti színház tagja is, aki a Kis püspök debreczeni premierje alkalmával Komjáthy

szintársulatának volt a tagja. Tanubizonyságot tehet róla, hogy a darab talán háromszor ment.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Heidelbergi diákélet.

Péntek: Heidelbergi diákélet.

Szombat: Kis szökevény.

Vasárnap: Piros bugyeláris.

Troubadour.

A nagyvárad szintársulat operai műsora — majdnem a semmivel egyenlő. Troubadour, Parasztbecsület egyik évben; Parasztbecsület, Troubadour a másikkban. Nagy néha kapunk valami kevésbé megszokott operát, ingyencségnek.

Ez bizony kevésbé kellemes nem csak a közönségnek, hanem az énekes személyzetre nézve is, amelynek nem lehet jobb iskolát képzelni, mint egy operai előadásra való készület. Ez lehetne ambíciójuk netovábbja.

Megmutatta a tegnapi Troubadour-est, hogy volna nálunk operát kivel előadni, csak akarni kellene.

Első sorban Vlassák Vilmán látszott az igazi öröm, hogy végre az ő tehetségének és tudásának való téren léphetett fel. Laonorájában hangja minden üde tisztaságát, hnjlékony-ságát, csengését és iskolázottságát érvényre juttatta; ez volt legszebb sikerének egyike. A másik női főszerep, Azucéna nagy terjedelműnek bizonyult T. Pogány Janka számára. A magasabb hangokat fölötte bizonytalanul énekelte, kivált ahol gyorsabb ütemben ment az énekszám. Kár, mert játéka s a mélyebb helyeken éneke is megfelelt a várakozásnak.

Horváth Kálmán (Luna) belépőjénél kissé üres, fahangon énekel, majd azonban belejött a szerepbe s azután erővel és biztos intonálással folytatta szerepét. Érdemes volna még többet foglalkoznia klasszikus műveikkel, mert hangja még képes is, de rá is szorul itt-ott az iskolázásra. Békési (Monrico) iskolája tökéletes. Tegnapi fellépéséről elég annyit, hogy eddigi operai sikereinek méltó folytatása. Kitűnően sikerült.

Vank István most először énekelte Fernandó szerepét. Nem kis feladat, de derekasan megbirkózott vele. Biztosan, szépen énekel. Az ő hangja is olyan, hogy több iskolával értékesebbé lehetne csiszolni, minthogy kizárólag csak a karnak legyen erős támasza. Több ilyen fellépés nagyobbá tenné önbizalmát is. — Hasonlóan szépen sikerült Czene Stefi önálló szereplése is.

Énekkar, zenekar kifogástalanok. Közönség csekély; ami érthető is, mikor az opera-műsor minden évben: Parasztbecsület, Troubadour. Vigasztalásul aztán a műsor egyéb része sem változatosabb.

Heiderbergi diákélet premierje. Mayer Förster életképének ma lesz a Szigligeti-színházban a premierje. Karlsburg uralkodó herczeg idejében játszik a darab. A fiatal Károly herczeg elkerül Heiderbergbe, az egyetemre, s Heidelbergben korcsmáros Katicza nevű hugával megismerkedik s a herczegnek gyorsan haza kell utaznia, kinek atyját megütötte a szél s fiát kívánja látni. A szerelmek itt érzékeny búcsút vesznek egymástól a viszontlátás reményében. A herczeg hazaérve, tudtára adják, hogy diplomáciai házasságot kell kötnie egy Princessel, ki boldogtalannak érzi magát ezáltal, még egyszer látni akarja

Katiczáját, elsőként Heiderbergbe, de már akkor mint uralkodó nem veheti el szíve választottját. A budapesti Vígyszínházban már 60-nál több előadást ért meg e premier darab s hozzá véve, hogy az igazgató gyönyörű új díszletet festetett s a Heidelbergi diákokat korhű jelmezekkel látta el, nagy sikert várunk a mai premiértől. Főszereplők: Berlányi, T. Pogány, Verő, Tóth, Somogyi, Klenovits, Krasznay, Bognár, Tihanyi, Szatmári és Szarvasi.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai „Harmonia” zeneegylet közgyűlése. A nagyváradai „Harmonia” zeneegylet első évi rendes közgyűlése folyó hó 29-én délelőtt 10 órakor lesz megtartva a községi polgári fiúiskola dísztermében; melyre az egylet összes működő és pártoló tagjai ezennel meghívottak. — Tárgysorozat: 1. Igazgató választmányi jelentés az 1904. évről. 2. Pénztári jelentés, a megvizsgált 1904. évi számadás jóváhagyása s a felmentvény tárgyában határozathozatal. 3. Az 1905. évre szóló költségvetés megállapítása. 4. A tagok indítványa feletti határozathozatal, ha az indítvány legalább 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt az igazgató választmányhoz írásban beküldetik.

Az elnökség.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 21. A biharmegyei nőegylet thea-estélye a Zöldfában.

Január 22. A 48-as népkör bálja a Zöldfa-szállodában.

Január 29. Református bál a Fekete Sas nagyszobájában.

Február 2. A biharmegyei nőegylet álarcos bálja a Csarnokban.

Február 5. A kath. legényegylet bálja a Zöldfában.

Február 18. Várad-velencei kath. kör bálja a Zöldfában.

A 48-as népkör táncestélye. A »48-as népkör«, mint jeleztük is, f. hó 22-én vasárnap este tartja meg a Zöldfa dísztermében szép és sikerültnek ígérkező táncvigalmát. Az estélyre, amelyen dr. Barabás Béla képviselőjelölt, a kör díszelője s a bálvédnöke is részt vesz, a meghívottakat a rendezőség szétküldte, azonban akik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, szíveskedjenek a rendezőséghez fordulni, »48-as népkör« Zsiga-ház, hol készséggel szolgálnak meghívókkal. Az estély kezdete fél 9 órakor, belépti díj: személyjegy 2 kor., családjegy 4 korona.

TANÜGY.

Tanítók rajztanfolyama. Van szerencsém a tanító testület t. tagjait értesíteni, hogy a tanítók részére rendezett rajztanfolyamon az előadások febr. hó 9-ig szünetelnek. Február 9-től kezdve minden 2-ik és 4-ik csütörtöki napjain az elemi-iskola III—VI. osztályok és az iparos tanonciskolai osztályok tanmenete lesz módszertanilag feldolgozva. Nagyvárad, 1905. jan. 18. Szűts Izsó, a tanf. vezetője.

TÁVIRATOK.

Apponyi Szolnokon.

Budapest, jan. 18. (Saját tud. táv.) Apponyi Albert tegnap délelőtt Nagy Emil függetlenségi jelölt érdekében Szolnokra utazott, hol beszédet intézett a néphez. Rendkívüli időben jöttem önközö, — mondta Apponyi, — rendkívüli

időben szólított a haza a harc mezejére. Egyesültem a függetlenségekkel, mert a haza érdeke így kívánta. A kormány azt mondja, hogy csak egy kis formásértés történt, egyszer, egyetlen egyszer. No hát ha mi megengedjük a törvény formai megsértését egyszer, akkor a bécsi udvar olyan kormányt küld a nyakunkra, mely a formásértéseket addig fogja ismételni, míg Magyarország Ausztriának örökös tartományává nem lesz. Megvagyok győződve, hogy Tisza István is belátja, hogy a 67-es alap idejét multa s hogy ő is nem sokára az ellenzék táborában jön, mint Bánffy a volt hatalmas kormányelnök.

Apponyi délben 12 órakor Békés-Csabára utazott, hogy Barabás Béla dr. érdekében beszédet mondjon.

A háboru.

Pétervár, január 18. Dubaszov tábornok, a pétervári távirati ügynökség párisi tudósítójának kijelentette, hogy az Echo de Paris egyik munkatársával folytatott beszélgetése tisztán magánjellegű volt és nyilatkozatát nem kellett volna közzétenni. Hangsúlyozta annak a szükségességét, hogy hatalmas orosz hajóhadat teremtsenek és ebből a laptudósítója azt következtette, hogy Oroszország, mivelhogy a hajóhadat csak a békekötés után szerezheti meg, újabb háborút üzen Japánnak. A tengernagy végül a leghatározottabban kijelentette, hogy nézete szerint a békekötés Oroszország egy győzelme után lehetséges lesz és hogy az említett beszélgetés egy részét teljesen helytelenül reprodukálták.

Perin, jan. 18. Ma reggel 6 órakor két nagyobb orosz hadihajó, két torpedónaszád és az önkéntes hajóhad vonult el erre Dsibuti irányban.

Stössel elutazása.

Budapest, jan. 18. (Saját tud. táv.) Londonból táviratozzák, hogy Stössel tábornok, felesége és az a három tiszt, kik becsület szavukat adták, hogy nem harcolnak többé a most folyó háboruban a japánok ellen, hajóra ültek, hogy Európába jöjjenek. Az a hajó, melyen Stösselék utaznak, francia, Ausztrália a neve.

A tisztek Stösselékkel együtt éjszaka szállottak a hajóra, hogy ne láthassák a kikötői erődítményeket.

Egy tiszt azt mondotta Stösselnek, hogy azok a tisztek, kik visszautaznak Európába, mind forradalmárok.

Sztrájkok.

Nev-Castle, január 18. A vesztfáliai szénvidék sztrájkja kezd behatást gyakorolni a helyi szénszállító piacra. Az árak ma magasabbak, különösen hajószénben, melynek ára itt-ott tonnáként egy shillinggel emelkedett.

Berlin, január 18. A reggeli lapok jelentik Gelsenkirchenből, hogy mintegy 5000 munkástól látogatott gyűlés elhatározta a sztrájkhoz való csatlakozást. E lépéssel a gelsenkircheni bányák munkája is megszűnik.

Pétervár, jan. 18. A francia-orosz művek (vált Baid-féle művek) munkásai beszüntették a munkát. A munkások egy küldöttsége igazgatóságnál ugyanazon követeléseket támasztotta, mint a Kutilov-művek munkásai. Holnap reggelre általános munkásgyűlést hívtak egybe. Ma este a Kutilov-művek munkásai két nagyon látogatott gyűlést tartottak, a melyekre varsói vasut, az Ogého-féle kohóművek és a fegyvergyár munkássága is küldött képviselőket. A kikötői műhelyek az igazgatóság rendletére holnap zárva maradnak. Eddig rendzavarás nem történt.

NYILTTÉR.

Nincs lehetetlenség!

Ez már igazán ritka alkalom.

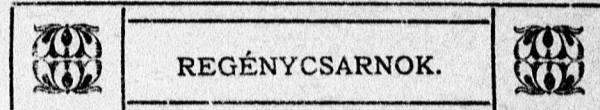
Használja is azt ki minden vevő!

Ilyen ritka alkalom rég volt és soká lesz hogy még **órát** és **ékszert** is gyári áron alól lehessen beszerezni. Miért? Mert a napokban a Klein-féle óra és ékszer raktáron levő tárgyakat árverésen megvettem. És így mindenki kevés pénzért szép **ajándékot** vásárolhat. Nagy tömeg óra, arany és ezüst gyűrűk, fülfüggők, lánczok, karpereczek, joujouk, evőszközök, stb kerülnek eladásra. Továbbá szemüvegek, viz-, láz-, és szoba-hőmérők leszállított árban. Törött vagy ócska aranyat vagy ezüstöt pénzért, vagy cserébe a legmagasabb árban beváltom. Ora, ékszer és látszer javítás pontosan, jótállás mellett elkészítetik. — Minden verseny kizárva.

FREUND BENJÁMIN

műorás, ékszer- és látszerész.

Nagyvárad, **Fő-utca**, Széchenyi szálloda.

GILLIAN.

Angolból átdolgozva.

30

— Hogy ne ösmerném, én is olvastam, de ne gondoljon olyan bolondnak, hogy beleszeretek a saját arcomba, vagy hogy mind elhiszem a Wynn ur szép szavait.

Boszankodtam s visszahúzódtam a víztől újra fölvettem a munkámat — harisnyát kötöttem atyám számára — s olyan komoly arcot vágtam, melyről szentül hittem, hogy méltóságos. De ő csak nevetett rajtam.

— *Wynn ur?* Majd bizony uraz engemet! Ugy emlékszem, hogy megegyeztünk abban, hogy ebben a környezetben nem igen ragaszkodunk az ettikethez? Azelőtt Bertinek szólított! Dóra, mit jelent ez a változás? Megsértettem fönségedet? Nézzel — s térdet hajta előttem, kezeit összetette s olyan kedves bűnbánást mutatott, hogy kénytelen voltam nevetni. — Nézzé, alázatosan, a lábaihoz borulva, kérek bocsánatot!

Természetes, hogy megbocsátottam neki. Mit tehettem mást, midőn szép kék szeme oly ellenálhatatlan kedvességgel tekintett rám.

Szívesen emlékszem vissza az első három hétre, melyet Berti velünk töltött. De az idő tele volt napfényvel és boldogsággal, azonfölül olyan szerencsével, a minőre oly régóta hasztalanul vártunk. Atyám mindig vérmes reményekkel kecsegtette magát, de kevés sikert ért el. Mindig tervezgetett mindig valami új ötlete támadt, a melytől nagy sikert remélt, de azért semmi sem sikerült neki igazán. Midőn először jött a gyarmatba, pamutnövényt ültetett, arról letett, hogy strucc-madarakat tenyészessen, ezt ismét más kísérlet váltotta fel. Midőn a gyémánt-láz kitört, legelőbb is Pnielbe rohantunk, onnét Kimberleybe, de mind a két helyen kevés sikerünk volt.

Szerencsére atyám nem volt szegény ember s ezeket a változásokat könnyebben elvieselte, mint társainak legnagyobb része. Eddig az aranymezőkön nem voltunk nagyon szerencsések, de miután Berti megérkezett, felénk fordult a szerencse mosolygása.

Az első reggel, midőn Berti atyámmal a mezőre ment, új és gazdag tartalmu érre akadtak, hol csakhamar több aranydarabot találtak. Berti azon az aranydarabon, melyet ő kapott osztályrészeül, lyukat furt és a nyakamba akasztotta, hogy szerencsét hozzon nekem. Még most is megvan s megtartom, a mig élek.

Azért Berti magaviseletével nem voltam egészen meglegedve. Sok mindentéle apró tu-

lajdonság volt benne, melyet nem értetem és ez bosszantott. Rendesen vidám volt, tréfálkozott, nevetett, de koronkint nagyon komoly lett, úgy látszott, mintha valami teher nyomná a lelkét, mintha titkos bánat emésztene. Ilyenkor komor arccal, összeszorított ajkkal, csöndesen ült és pipázott vagy pedig órákig barangolt a mezőkön, és szívesen beszélt Angliáról, az angol életről néha oly mulatságos történetet beszélt, hogy erősen megnevettem, de észrevettem, hogy a saját otthonáról rokonairól és barátairól soha sem beszélt. Nem irt levelet senkinek s a posta érkezését sohasem várta.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

A Biharmegyei Takarékpénztár tegnap számolt be részvényeseinek 33. évének üzletmenetéről.

A közgyűlést dr. Wallner Ödön megyei főügyész, igazgatósági elnök vezette s jelen voltak: Mihályi Adólt, Schwartz Ferencz, Szunyogh Szabolcs, dr. Márkus László, Kiss Elek, Szunyogh Zoltán, Hranyczy Károly, Vinkler Lajos, dr. Moskovits Miklós, Schwartz Jakab, Ragány János, Weisz Gábor, dr. Imrik Gusztáv, Markovits Sándor, Tatár Zoltán, Fényes Manó, dr. Ertsey Péter, Weinberger Jakab, Kandel József, Kolliner Dávid, dr. Váradai Ödön, dr. Gerő Sándor, Hanslián Ede, Berger Gyula, Steiner Benjámin, Schönfeld Gyula, Vermes Kornél, dr. Gyémánt Jenő, Ullmann Mór, Perlesz József, dr. Lindenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, összesen 34 részvényes 1629 részvény képviselőjében.

Dr. Wallner Ödön igazg. elnök a közgyűlést megnyitva, bemutatja az igazgatóságnak az 1904. év szép eredményt felmutató üzletmenetéről szóló jelentését s zárszámadását. Ebből közöljük a következő részt:

A nyereség és veszteség számla szerint az 1904. évi nyereség 134.179 korona 67 fillér, melynek felosztását következőképpen javasoljuk és pedig fordítottassék 35.000 kor. — fill. a tartalékalap gyarapítására az alapszabályok 8-ik szakaszában előírt 10 százalék helyett, mely által tartalékalapunk 250.000 koronára emelkedik 15898 kor. 96 fill. fordítottassék az igazgatóságnak alapszabályszerű jutalékára; 3.974 kor. 74 fill. adassék a felügyelő bizottságnak jutalék címén; 2.649 kor. 82 fill. adassék a választmányának olyképp, hogy a jelenléti jegyek egyenként 7 koronával váltassanak be; 7.649 kor. 82 fill. adassék a nyugdíjalapnak az alapszabályok 76. szakaszában előírt 2 százalék helyett 64.000 kor. adassék osztalékkul olyképp, hogy minden részvényszelvény 16 kor. váltassék be. Összesen 129.173 kor. 34 fill.

A fennmaradó 5006 kor. 33 fillérből 1.500 kor. fordítottassék az igazgatóság által meghatározandó jótékony adakozásokra; a fennmaradó 3.506 kor. 36 fill. pedig vitessék át a jövő év számlájára.

Jelen előterjesztésünk elfogadása esetében kérjük elrendelni, hogy az 1904. évi 10-ik számú részvényszelvény folyó hó 19-től kezdődőleg pénztárunknál egyenként 16 koronával beváltassék.

* * *

Ezek után a t. közgyűlésnek elfogadására ajánljuk a napirend 2-ik pontjában javasolt alaptőke felemelési indítványunkat és alapszabály változtatást. Jelesen indítványozzuk, hogy az alaptőke 800.000 koronáról 2000 db. 200 kor. névértékű bemutatóra szóló új részvények kibocsátása által 1.200.000 koronára felemeltesék. Az ilyenkor forgalomba levő, illetve hozandó 6000 drb. részvény pedig azután az igazgatóság által meghatározandó időben és módon 2000 db. 600 korona névértékű rész-

vényekre becserélendő lesz. Indítványozzuk, hogy az új 200 korona névértékű részvények, melyek már az 1905. évi jövedelemben szintén részesülnek, darabonként 260 korona ár mellett 1904. január 1-től 5 százalék kamattal bocsájtassanak jegyzés alá és pedig első sorban a régi részvény birtokosainak olyképpen, hogy minden két (2) régi részvény birtokosát egy (1) új részvényre az elővételi jog megillesse. Ezen műveletből folyólag részvényenként 200 K az alaptőkéhez, 60 K pedig a rendes tartalékalaphoz csatoltassék, miáltal ezen tartalékalap 1200.000 koronával gyarapodván, az ideai dotációval 370.000 koronára emelkedik.

A t. részvényesek figyelme felhívatik azon körülményre, hogy az összes új részvényeket, a melyekre az elővételi jog nem gyakoroltatik, 260 korona árfolyam mellett a megalakult consortium már előre jegyezte és átvenni magát kötelezte, tehát az elővételi jognak az igazgatóság által megállapítandó zárhatáridő alatti nem gyakorlása esetleges jogvesztést vonhat maga után.

Fenti javaslatunkat üzletünk erős fejlődése és szaporodó ügyeleinknek növekvő hiteligényei lehető kielégítése iránti és ezzel kapcsolatosan azon törekvésünk teszi szükségessé, hogy üzletünk terjedésével és forgalmunk emelkedésével saját üzleti tőkénk is megfelelő arányba hozassék. Emellett gondos előrelátással a jövőre is kellett tekintenünk, minthogy nincsen kizárva, hogy a bő pénzügyi viszonyok között lefolyt évek után a pénzpiac helyzete idővel megváltozhat; már pedig nem szenvedhet kétséget, hogy minél erősebb alapokra van építve valamely intézet, annál sikeresebben állja meg helyét és teljesítheti hasznos közgazdasági feladatát nehezebb idők közepette is.

Megjegyezzük különben, hogy üzletágaink közül ezennel a jelzalogos és törlesztéses kölcsönügyletekre is nagyobb súlyt kívánunk fektetni, ami a tőkefelemelést már egymaga kelőleg indokoltá teszi.

Megkötött eddigi üzleteink és előnyös kihelyezéseink — reméljük — lehetővé fogják tenni, hogy a részvények jövedelmezősége a tőkefelemelés dacára a multhoz képest szám-bavehető mérvben ne csökkenjen, sőt a részvények javasolt összevonása azon kilátást is nyújthatja, hogy későbbi években az osztalékot mérsékelten és fokozatosan emelhetjük, annál inkább, mert előkelő összeköttetéseinknél és az intézetünk iránt nyilvánuló bizalomnál fogva rendelkezésünkre álló olcsó pénzforrásaink segítségével módunkban álland a hitelt kereső közönség jogos igényeit méltányosan és intenzíven is kielégíthetni.

A közgyűlés az előterjesztett zárszámadásokat s jelentéseket örömmel vette tudomásul s az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a fölmentvényt megadta.

A közgyűlés a lemondás folytán megüresedett egy felügyelő bizottsági tagsági helyre egyhangulag Weisz Adolfot választotta meg, a kisorsolt választmányi tagok: Hranyczy Károly, Sarkady Tihámér, Szathmári Király Andor, Kolliner Dávid, dr. Fodor Gyula, dr. Imrik Gusztáv, Füchsl Mór, Steiner M. Albert ifj. Berger Sámuel és Weinberger Lajos ujra megválasztottak.

Végül az igazgatóságnak jegyzőkönyvi közönetet szavaztak eredményes munkálkodásáért.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, jan. 18.

Buza apr.-re	— — —	14.50
Buza okt. — — —	— — —	17.18
Rozs apr.-re	— — —	15.31
Tengeri májusra 1905.	— — —	14.86
Zab apr. ra	— — —	7.59
Repeze aug.-ra	— — —	22.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. jan. 18.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	118.75
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.80

Magyar koronajárdék 3 1/2%	— — —	89.28
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.50
Hozvátth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	— — —	209.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	164.50
Osztrák járadék papírban	— — —	99.90
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	120.—
Osztrák korona járadék	— — —	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.30
Magyar hitelbank részvény	— — —	757.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	681.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	652.25
20 frankos arany (Napolondor)	— — —	19.07
Német birodalmi marka	— — —	117.45
London vista	— — —	240.15
Páris vista	— — —	95.55
20 márkás arany	— — —	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege-, bor-, gyarmatáru-, vadhus-,
= ásvány- és gyógyvizek-kereskedése =
Nagyvárad, Fő-utca.

(Moskovits-palota.)

Értesítés!

T. cz.

Van szerencsénk szíves tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Fő-utcán, a régi Apolló-épületben levő Hajnal Ferencz cég fűszerüzletét megvettük s azt

MAÁR és SZABÓ

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt új helyiségünkben fogjuk tovább vezetni.

Üzletünket a mai modern kor igényeinek megfelelően rendeztük be, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek is eleget tehetünk, felszereltük a legjobb minőségű: fűszer, csemege, bor, hideg felvágottak, mindenféle halcservetek, pástetomok és friss töltésű ásvány-gyógyvizekkel, nemkülönbben idényszerűleg mindenféle lótt vaddal.

Amidőn ezt tisztelettel szíves tudomásul adjuk, kérjük nagybecsű megrendeléseit, melyeket a legpontosabban fogunk eszközölni, helybeli megrendeléseket házhoz, a vidékieket pedig 50 koronán felül ingyen csomagolással és bérmentve szállítjuk a rendelő vasuti állomására.

Nagybecsű pártfogását kérve maradunk

kiváló tisztelettel:

Maár és Szabó.

Hirdetmény.

A Polgári takarékpénztár részvénytársaság évi rendes közgyűlését f. hó 29-én d. e. 11 órakor saját üzemhelyiségében fogja megtartani a következő tárgysorozattal:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.
2. Felügyelő bizottság jelentése és ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés a nyugdíjalap állásáról.
5. A választmányból kilépő tagok helyének betöltése.

Nagyvárad, 1905. január hó 12.

Az igazgatóság.

Alapszabályaink 11. §-a:

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg a társaságnál legalább 1 hó előtt saját nevére irt részvényét vagy részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni, hol az őt illető szavazat számát előtűntető tértívénnyel láttatik el, mely egyszersmind a szavazásra igazoló jegyül szolgál. 1023.

A Polgári Takarékpénztár r. társaság

1904-ik évi

Z Á R S Z Á M A D Á S A.

TARTOZIK.

MÉRLEG-SZÁMLA.

KÖVETEL.

VAGYON	K	f	K	f.	TEHER	K	f.	K	f.
Pénzkészlet			108499	54	Részvénytőke 2500 drb. részvény à 200 K			500000	—
Váltó tárcza			2330142	08	Alapok: rendes tartalék alap* . . .	20000	—		
Jelzálogkölsönök: törlesztéses (záloglevél) kölcsönök	346647	27			ingatlan értécsökkenési alap**	5000	—		
kamatozó »	195491	73	542139	—	nyugdíj alap***	9890	85	34890	85
Előlegek értékpapírokra			19120	75	Belétek: könyvecskékre	1777300	84		
Zálogüzleti kihelyezések			44988	40	folyó számlán	177040	86	1954341	70
Adósok folyó számlában			533386	31	Visszleszámítás			1153038	60
Értékpapírok s függő kamatai			122448	—	Jelzálogkölsön			88418	15
Ingatlanok			244000	—	Magyar takarékpénztárak köponti jelzálogbankjára átruházott jelzálogkölsönök			150484	61
Felszerelvények			4200	—	fel nem vett osztalékok			572	—
					Kifizetetlen napibiztosi díjak			1134	—
					Átmeneti tételek egyenlege			15622	70
					Nyeresség áthozat 1903. évről	506	85		
					Ez évi tiszta nyereség	49914	62	50421	47
			3948924	08					
								3948924	08

* ez idei hozzájárulással 35000—
 ** » » » 10000—
 *** » » » 10889-14

TARTOZIK.

NYERESÉG- és VESZTESÉG SZÁMLA.

KÖVETEL.

VESZTESÉG:	K	f.	K	f.	NYERESÉG:	K	f.	K	f.
Üzleti költségek			6122	23	Nyeresség áthozat 1903. évről			506	85
Tiszti fizet. s napi biztosok illetménye			13924	08	Kamat jövedelmek			182193	23
Kamatok betétek, visszleszámítás és átruházott jelz. kölcsönök után			104347	31	Ingatlanok jövedelme			13223	59
Összes adók			11439	98	Jutalék			6412	56
Leírások			17032	76	Leirt követelésekből befolyt			951	60
Nyeresség áthozat 1903. évről	506	85							
Ez évi tiszta nyereség	49914	62	50421	47					
			203287	83				203287	83

Nagyvárad, 1904. december 31.

Fleischacker Hugó
pénztárnok.

Aczél Zsigmond
vezérigazgató

Balog Vilmos
cégv. főkönyveztő

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Sarkadi Tihamér
elnök.

Róz Simon

Deutsch Simon
Dr. Kiss Döme
Léderer Manó

Id. Moskovits Mór
Schwartz Márton
Stern Mózes

Szalai József

Szodényi Nándor

Dr. Weisz Márton

Székely Sándor

Weisz Ernő

Diószeghi István

órás és ékszerész

Nagyvárad, Kossuth-(Sas)-utca

(Hajnal-palota.)

Elvállal: 929.

órákat, ékszereket

javitás végett.

Jutányos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Óra és ékszer raktár.

A közlegő

Farsangi ünnepekre

ajánlja:

MOLNÁR LAJOS

Nagyvárad, SCHLAUCH-TÉR 18. sz. lakos

saját termései
nagyvárad- és ménesgyoroki-borait
palackosan és hordóban.

Hordóborok:

Nagyvárad-uj-bor, fehér HI-je 18 forint
Ménesi vörös-bor, ó > 50 frttól feljebb
Ménesi sanvignor fehér aszúbor > 80 forint

Üvegezett borok:

Nagyvárad-uj fehér bor	1 lit. üveg	— 32 kr.
ó	1	— 40 >
1900-as úrmös ó	1	— 40 >
Ménesi Kadarka, vörös	0.7 lit palack	— 90 >
» Gabernet	0.7	1— >
» Sanvignor	0.7	1.10 >
»	0.5	— 75 >

Tíz üvegen felüli rendelést házhoz szállítok.
Telefonszám: 406.

Czipész-üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy évek óta fennálló

czipész-műhelyemet

Teleky-utcáról **Olaszi, Színház utca**, az újonnan épült *Dr Adorján Emil* házába helyeztem át.

Elvállalok minden e szakba vágó munkák mérték utáni készítését, ugyszintén elfogadok javításokat a legolcsóbb árban

Vidéki megrendelések egy pár viselt czipő beküldése mellett pontosan eszközölnetnek.

Becsés megrendelést és pártfogást kérve maradok — *pontos és gyors kiszolgálásról előre is biztosítva* kiváló tisztelettel

Darvassy Károly,

czipész-mester.

Magyar bútorgyár

részvénytársaság.

NAGYVÁRADON, Fő-utca elején.

Modern lakás, szálloda és kávéház berendezések iparművészeti vállalata. Telefon: 421 sz.

Elegáns matt és fényezett

BUTOROK

jutányos gyári árban.

GYÁRTELEP: BÉKÉSCSABÁN.

Raktárak: Nagyvárad, Baja.

SZ. KOCSIS JÁNOS

férfiszabó,

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas” kávéház mellett

Van szerencsém az **uri közönség** figyelmébe ajánlani **férfiszabó-üzletemet,**

a hol a legfinomabb hazai, angol és francia szövetekből legújabb divat szerinti öllönyöket és felső kabátokat a legolcsóbb áráért készítem.

Tisztelettel:

606

SZ. KOCSIS JÁNOS, férfi szabó.

Nagy kézimunka kiállítás az emeleti helyiségekben.

LELTÁRELŐTT.

Az évi szokásos leltár előtt **CZILLÉR IMRE** áruháza

nagy OCCASSIO eladást

rendez

feltűnő olcsó árak mellett! Nem kiselejtezett, hanem csakis egész új és divatos árúk jönnek eladás alá.

Női ruha kelmek, flanelok, barchetek, blous-selymek szőnyegek, függönyök, utazó-takarók, lópokröczok, paplanok, jäger alsó-ruhák, harisnyák, keztyük, női, férfi és gyermek kalapok, sapkák. Bőr- és aczél-árúk.

Pipere-czikkek, kötények, fehérneműek.

Továbbá szörme-árúk, kész-blousok, alsőszoknyák beszerzési áron alól is kiárusítattnak.

CZILLÉR IMRE áruháza **Olaszi, Fő-utca.**

Fiók-üzlet: Szent. László-tér.

A kiállítás megtekinthető d. e. 9—1-ig d. u. 3—7-ig.